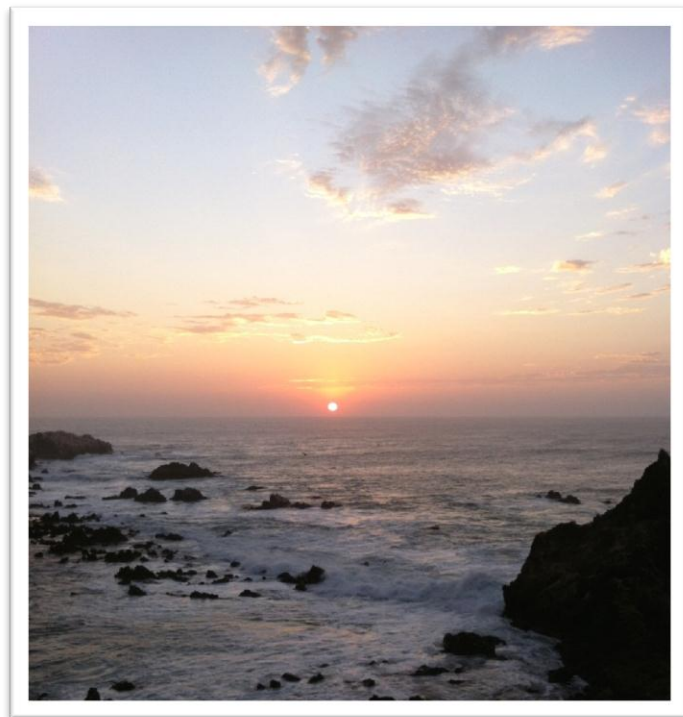

"Solen håller på att gå ned i ett allt annat än stilla Stillahavet och jag sitter och beundrar utsikten från vårt lilla hus hängandes högt upp över klipporna. Det här kan inte på något sätt bli mer magiskt eller underbart! Nedanför ligger de vuxna Sydamerikanska pälssälarna och vilar och en bit bort leker några av deras årsungar i en liten tidvattenpool. Ett häckande par av Humboldtpingvin sitter uppe på en slänt med sina två duniga ungar och pelikaner, skarvar, sulor, tärnor och gamar flyger över våra huvuden. De vassa klipporna och den torra öknen erbjuder skydd och vila för de mängder av djur som valt att leva här men det är havet som får livet att frodas genom att erbjuda sitt överflöd. Lyckan att vara här är näst intill obeskrivlig och det här känns bara så rätt!"

Resan till Peru tar sin början den 7 september 2012 och med tåg tar jag mig upp till Arlanda för att tryggt spendera natten på hotell för att hinna med (och inte riskera att missa) planet mot Lima tidigt nästa morgon. Tågresan genom det svenska landskapet erbjuder tid till reflektion över syftet och storheten i äventyret som ligger framför mig. För mig en helt ny världsdel och ett helt nytt land – Sydamerika och Peru! Ett land där min barndoms hjälte Thor Heyerdahl seglade med Kon-Tiki från Callo till Polynisien för att bevisa att forntida människor kunde resa från öst till väst. En uppgift att bevaka och studera djurlivet på reservatet Punta San Juan och att ta hem lärdom och kunskap tillbaka till Kolmården. En enorm ynnest att få genomföra och jag kan knappt bärga mig!

En investering med historiska anor kommer förhoppningsvis att få mig att noggrant skriva dagbok under hela resans gång då jag inhandlat en svart "Moleskine". I två århundraden har tänkare och konstnärer som Vincent van Gogh, Pablo Picasso och Ernest Hemingway använt denna resekamrat för att ge plats åt skisser, anteckningar, berättelser och idéer som en dag skulle bli berömda tavlor eller sidor i kära böcker. Jag kan aldrig överträffa dessa mästerverk men jag får en mysig känsla av att själv skapa en egen historia av betydligt mindre episka mått.

Väl uppe på Arlanda passar jag på att titta förbi FOREX för att växla lite pengar och jag frågar kassörskan: "-Har ni Peruanska soles?", varpå hon rappt svarar "-Ska du till Chile?". I den här situationen gick det inte annat än att le och snabbt rädda situationen genom att be att få växla amerikanska dollar istället.

Min ständiga respartner Pernilla och jag har en mångårig tradition att äta på Sky City's McDonald's innan våra gemensamma äventyr. Denna gång var min resekompis Tina redan på plats i Peru då hon hade åkt en vecka tidigare så jag kunde inte lära henne vikten av att hålla denna sed levande utan fick ensam snaska i mig ett av deras mål.

Hotell Ibis exakt 1,4 km från terminal 5 blev nattens högkvarter och rastlöst skrynkliga nerver fick lugnt slätas ut mellan perfekt nymanglade vita hotellakan. Rädslan att försova sig på en av livets största dagar var givetvis stor men med hjälp av dubbla alarm på telefonen och vetskapen om att hotellet faktiskt låg på gångavstånd från terminalen gjorde att jag somnade utan större problem.

Som extra säkerhetsåtgärd för att förhindra försovning ringde även goa vännen Daniel tidigt på morgonen den 8:e för att kontrollera att resenären inte låg för djupt nerbäddad i hotellsängen. Oändligt tacksam för det!

Tack vare dagens onlineincheckning tog det inte många minuter innan bagaget var fullklustrat med etiketter och diverse lappar med direktiv om tyngd och leveransort och ivägskickat på rullbandet bakom de trevliga flygplatsvärdarna. Listan med saker vi var tvungna att ha med oss var lång och utmaningen stor att välja ut det mest nödvändiga samt att hålla en viktgräns på max 20 kg, en utmaning jag gillade och klarade av.

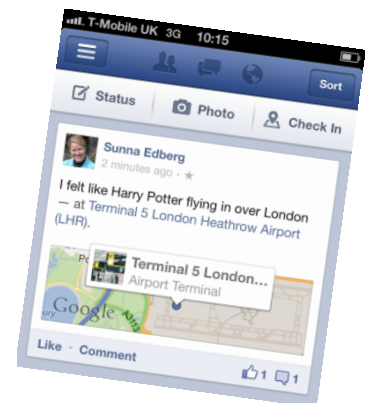
Full med tillförsikt och endast med handbagagets tyngd på mina axlar väntade nu tre flygresor för att komma till Perus huvudstad Lima. På Arlanda slås jag av nytänket i säkerhetskontrollen där ett rullband snabbt och effektivt skickar tillbaka de tomma lådorna så att nästa passagerare enkelt kan lägga sina personliga tillhörigheter i dem för att proceduren skall återupprepas i ett till synes oändligt kretslopp.

Tankarna fladdrar till Peru och jag undrar om jag, som är så bekväm av mig, kommer att funka i fält och under enklare levnadsförhållanden? Volontärerna veckorna innan oss har skickat långa listor på vad vi ska ha med oss och inte, samt hur tufft livet på reservatet är. Blir minst sagt lite nervös ...

Första flygturen är med Brittish Airways till Heathrow i London. Får genast en mycket lustig känsla när kaptenen på perfekt brittiska hälsar alla passagerare välkomna. Det känns som om jag har hamnat mitt i BBC komedin "Come and fly with me" med det komiska radarparet från "Little Brittan". Allt de säger blir för mig högsta komik och till och med texten på flygplansvingen utanför mitt fönster, "Do not walk outside this area" ter sig superlustigt och jag sitter och småfnissar för mig själv och lovar dyrt och heligt att inte beträda vingen.

Inflygningen över London var otroligt häftig och jag kände mig cool som Harry Potter när vi kryssade över den ringlande Themsen, Tower Bridge, London Eye och gröna Hyde Park. Möjligen kände jag mig lite mer som Bond när vi flög över O2-arenan ...

En flygplats är vekligen som en helt egen värld! Allt är så strukturerat, organiserat och rationaliserat och ändå är det ett under att allt fungerar. Det är så många komponenter som ska klaffa – planen, maten, bagaget, personalen, passagerarna, städningen, säkerheten ... Det är så lätt att sucka irriterat om man får vänta lite extra i en kö eller om saker inte är på den plats som man förväntar sig. Jag ska definitivt bli bättre på att uppskatta deras hårda arbete!

På nästa plan med destination Miami kände jag mig däremot allt annat än cool i mina kängor och windbreaker bland alla chica Floridakvinnor i linnen, hatt och fladdriga bomullsbyxor. Bagaget fick ju inte väga så mycket, så de moderiktiga kläderna (om jag nu haft några vill säga) fick inte följa med. Vad fick följa med då? Jo tåliga fältskläder i form av underställ, windbreakers och lager på lager tröjor, batterier, ficklampor, mediciner, kikare, kamera, laptop, USB minnen, anteckningsblock, kängor, strumpor och viktigast av allt jordnötssmör. Det enda personalen på reservatet bad oss att ta med till dem var just jordnötssmör, en delikatess som tydligt inte var helt okomplicerad att få tag på i Peru.

Efter mycket tråkande på MIA (Miami International Airport) hamnade jag till slut hos rätt flygbolag, LAN, för att ta mig till Lima. Ett organiserat kaos rådde där och under boarding men flygvärdinnorna var supertrevliga och planet fint med gott om benutrymme.

Sent på natten mellan den 8 och 9 september anlände jag till Lima men tyvärr inte mitt incheckade bagage. Alla var hjälpsamma och saknaden av bagaget rapporterades och i trygg förvisning om att bagaget skulle anlända till hotellet senast klockan 10 på förmiddagen samma dag tog jag en taxi till hotellet Lima Wasi. Fuktig varm havsluft letade sig in i bilen från den öppna vindrutan och jag såg vad

jag trodde var en långgrund sandstrand med halvmeterhöga vågor som sakta rullade in mot stranden innan taxin klättrade på ringlande serpentinvägar uppför en brant backe och in i det lite finare och säkrare området, Miraflores, där hotellet låg. Jag var först på rummet trots den sena timmen för mina nya vänner från USA hade fått försenat flyg på grund av skalbaggar i planet! Megan och Vicky kom dock inte mer än en timme efter mig och efter en liten stunds samtal kröp vi alla till sängs efter en lång resdag.

Vi lyckades sova till runt halv nio och efter lite morgonbestyr vågade vi oss upp på takterrassen för lite frukost. Den var av hotellstandard men ingen av oss vågade ta mer än bröd och marmelad för att inte chockera vårt matsmältningssystem med den nya tarmfloran. Innan vi begav oss ut på upptäcktsfärd beslutade jag mig för att kontrollera hur det var ställt med mitt bagage och jag bad hotellet ringa flygplatsen. Efter mycket motstridig information från flygplatsen och förvecklingar mellan mig och den vänliga hotellpersonalen lyckades vi enas om att det helt klart var bättre att jag själv åkte till flygplatsen och hämtade bagaget. Megan och Vicky var gulliga nog att insistera på att vi inte skulle skiljas åt utan följde med till flygplatsen, vilket kändes tryggt. Susana vår koordinator för projektet hade sagt till oss i mail att absolut inte ta någon taxi från gatan utan bara ta beställda säkra turer från hotellet. Vår hotellportier var dock så rörande mån om att vi skulle spara 15 soles (40 SEK) att han sprang ut på gatan och stoppade en taxi. Inrullande från huvudgatan kom då en röd skruttig modell äldre dammig taxi som helt saknade stötdämpare med en gammal gubbe i med flottigt hår. I vanliga fall skulle detta med inga stötdämpare inte skapa några större problem för en stadsbil, men i Peru älskar de farthinder för de finns överallt. Så ta fart, tvärbromsa, skumpa över farthinder, ta fart tvärbromsa osv. var mer en vana än en tillfällighet. Det blev en minst sagt intressant biltur genom Limas vad vi tror mindre säkra och turistiga områden och vi var ett tag lite osäkra på om denna resa skulle sluta på annan ort men till slut kom vi i alla fall fram till flygplatsen. Väl där lyckades vi gå rakt på LAN's huvudkontor och efter bara några sekunders förklarande från min sida ledde de in mig i en liten skrubb precis bredvid kontoret och där var ryggsäcken! Jag blev så översvallande glad att jag tackade mannen så många gånger att han till slut var tvungen att lugna ned mig genom att ta tag i min arm och säga – "Ok lady, ok!"

På vägen tillbaka fick jag en helt annan uppfattning om kustlinjen än vad jag fått i nattens mörker. I dagsljuset såg jag att de små vågor jag trott rullade in på en mycket långgrund strand i själva verket först hade en klippbrant på 100 meter ned och vågorna var flera meter höga och lockade tjuotals modiga surfare. Branterna var skrovliga och delvis helt överväxta av klängande grönska och delvis helt nakna så att den röda jorden syntes. Snabbt slängde vi in min ryggsäck på hotellrummet och begav oss ut på upptäcktsfärd till fots i Lima. Vi styrde stegen mot havslukten och vågorna och fick en vidunderlig utsikt över bukten med ön Isla San Lorenzo till höger om oss. Surfare och pelikaner njöt av vågorna på havet och söndagsfirande Limabor spatserade runt omkring oss högt upp på klipporna i Miraflores. Efter en peruansk lunch med utsikt över havet på shoppingcentret Larcomar (totalt amerikaniserat med Pizza Hut, Burger King och Starbucks) vandrade vi hela sträckan av Parque Salazar-Larcomar och tog kort på mosaikmurar, beundrade utsikten med växtliv så som palmer, kaktusar och allehanda färgglada blommor och djurliv i form av ekorrar, pelikaner, duvor och rovfåglar.

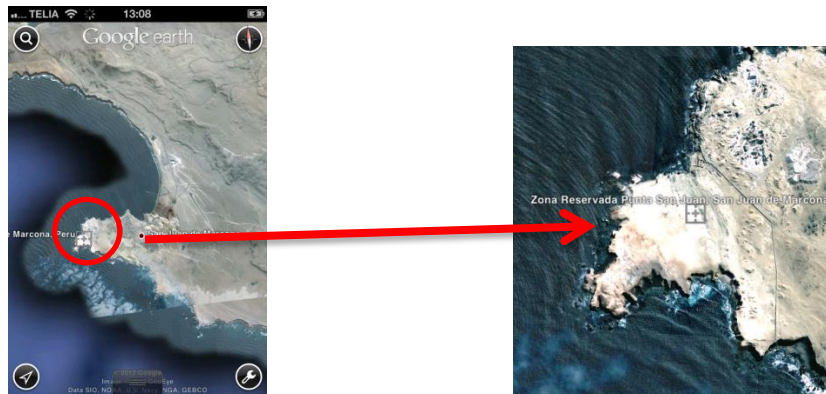

Tack vare att både Megan och Vicky var begåvade med gott lokalsinne så tråcklade vi oss inåt land för att se vad vi kunde upptäcka på gatorna i Lima. De var en blandning av för oss exotiska peruanska affärer och hus med tillfälliga instickare i form av mindre exotiska KFC och TGI. I Parque Central y Kennedy fanns det en madonnastaty helt omringad av fridfullt sovande katter, utställning av veteranbilar och gatukonstnärer med både verklighetstrogha peruanska motiv och mer nyskapande konst. Halvturistiska marknader med peruanskt hantverk fanns det gott om; väskor, kläder, schalar, skor etc. i långa rader – allt i "inca" stil och mycket vackert. Efter att ha gått hela eftermiddagen tog vi oss tillbaka till Larcomar och belönade oss med för min del "uno alto chocolate caliente por favor" på Starbucks. Väl medvetna om att detta var sista chansen till "västerländsk" mat på två veckor inhandlades även runda delikatesser från Pizza Hut runt hörnet. Trötta i fötterna men nöjda med dagen återvände vi till hotellet för att invänta de övriga i gruppen samt vår koordinatör Susana.

Busen från Lima till Marcona avgick klockan halv tio varje kväll och i god tid innan träffade vi Jessica och Dawn båda från Wisconsin i USA. Susana anlände inte långt därefter och alla klämde in sig i en minivan för transport till busstationen. Där vägdes bagaget noga (av stressen att vara borttappad hade mitt bagage fantastiskt nog gått ned strax under ett kilo) och vi genomgick en minisäkerhetskontroll med tillhörande pekfingersavtryck istället för namnunderskrift på passagerarlistan. Vimsiga, trötta och ovana vid systemet dundrade vi in i bussen och slog oss ned på de första bästa platserna vi såg. Helt otroligt nog hamnar vi alla på rätt plats när vi sen tittar efter på biljetten och inser att vi har anvisade säten. Vi hinner höra lite om reservatet från Susanna och hon berättar att djurlivet är rikt tack vare Humboldtströmmen och att chansen finns att få se knölval, innan vi alla sjunker djupare ned i de bekväma stolarna och somnar. Inget stoppar vår sömnbrist, inte drickan och snacksen som serveras och inte den högljudda salsamusiken som chauffören spelar hela resan. Resan går söderut genom ett nattsvart Peru i åtta timmar där det enda ljus vi ser är från de olika busstationer vi stannar till vid och det glimmande ljuset från avlägsna städer och byar längs vägens riktning. Jag vaknar till och ser svarta bergssiluetter mot den lite ljusare himmeln med en vacker måne på väg att komma. Månen kommer dock inte från höger som den gör här hemma utan tack vare att vi är söder om och nära ekvatorn kommer den nya fullmånen nedifrån och upp. Bredvid den silvervita skärvan av en annorlunda måne reser sig stjärnbilden Orion i sitt majestät, helt ställd på huvudet.

Halv sex på morgonen kommer vi fram till Marcona och stiger av på en gata av värsta ghost town vilda västern kalibern. Allt är tillbommat och gatan är en mer än knölig jordbergodalbana! Vi tänker att var har vi nu hamnat? Några dagar senare när vi besöker staden på dagen så inser vi att gatan ingår i ett stort projekt att bygga om innerstaden. Marco från PSJ reservatet kom och hämtade oss och vi körde i hög fart genom den steniga öknen.

Det 54 hm² stora reservatet ligger ute på en halvö och skyddas av en hög stenmur, 1,2 km lång och 3.5 meter hög, som byggdes på 50-talet för att skydda djurlivet från rovdjur (främst räv) och mänsklig påverkan. Kustlinjen består utav 18 individuella stränder och utsikten tar andan ur en!

Här finns Perus största koloni av Humboldt pingvin (*Spheniscus humboldti*) vilket är cirka 40 % av landets population (tillsammans med bestånden på San Juanito öarna). Populationen har minskat kraftigt de senaste 35 åren på grund av klimatförändringar, minskad fisktillgång, dålig reproduktion, bifångst i fiskenät och hög dödlighet under svåra El Niñoförhållanden.

Häckande Humboldtpingvin

Sydamerikansk pälssäl tv. och Patagoniska (Sydamerikanska) sjölejon till th.

PSJ har även en av de största koncentrationerna av Sydamerikanska pälssälar (*Arctocephalus australis*) och Patagoniska sjölejon (*Otaria flavescens*) samt är hem åt inkatärnan (*Larosterna inca*), peruanskmås (*Larus belcheri*) och de guanoproducerande fåglarna perupelikan (*Pelecanus thagus*), guanoskarv (*Phalacrocorax bougainvillii*) och perusula (*Sula variegata*).

Inkatärna tv. och Perupelikan th.

Guanoskarv tv. och Perusula th.

Guano har skördats här i nästan 100 år och den används inom jordbruket som ett naturligt gödningsmedel. Guano är fågelbajs som med tiden bildar ett tjockare och tjockare lager och det har spelat en viktig roll i landets ekonomi men kollapsade på grund av överexploatering. På reservatet utfördes den första hållbara skörden med observatörer 2001 och det var tack vare de erfarenheterna som miljövärd forskarna kunde rekommendera den Peruanska regeringen att bara skörda var fjärde till sjätte år. Nu hanterar den Peruanska staten skörden och 90 % skänks till jordbrukarna i Anderna och bara 10 % säljs till export. Inte nog med att staten lyssnar på viltvårdarna och styr skörden till den tidpunkt på året som den gör minst skada, augusti och september, utan det tas även hänsyn till bästa

tidpunkt på dagen. Skördandet pågår bara mellan kl. 5 på morgonen till kl. 12 på dagen, det är när de flesta fåglar ger sig ut till havs för att äta och när de börjar återvända avbryts dagens arbete.

Pingvinen, denna icke-flygande fågel, har utvecklats i den här miljön under tusentals år och olikt många andra havsfåglar så lägger de inte sina ägg på guanon utan de gräver hålor i marken eller utnyttjar naturliga bergsskrevor. Pingvinerna är en av de arter som påverkas mest negativt på PSJ och har dödats både direkt och indirekt av skörden. Om arbetarna jobbar för nära kolonierna så kan fåglarna bli skrämde och fly mot havet och går då en otäck död till mötes mot de vassa klipporna och blir de störda för ofta så kan deras häckning påverkas.

Det är "The Humboldt Penguin SSP" som organiserar och stöder detta internationella program för att övervaka skörden. Volontärerna jobbar tillsammans med forskarna stationerade på reservatet och Peruanska studenter för att skydda pingvinerna och sprida kunskap om problemen.

Marcos bil studsade över den steniga ökenmarken och vi körde längs muren med ett stort sandmoln uppvirvlat bakom oss. Vid porten in till reservatet stod en stor hund och väntade, det var allas bästa vän Conham, som för några år sedan räddades av personalen då han ensam gick omkring på gatorna i Marcona. Nu lever han ett bekvämt liv som vakthund och kramdjur åt alla de som tillhör eller passerar hans liv på reservatet. Vi körde igenom porten och in i reservatet. Små låga hus radade upp sig vid klippkanten i en stor vik. Känslan när vi kom dit var nästan obeskrivlig. Huset hade gulgråa rappade väggar och blå dörrar och fönster och osökt går tankarna till Grekland och filmen "Mamma Mia". Altanen som sträcker sig lika långt som huset bjuder på en vidunderlig utsikt över viken full med bråkande pälsälar hoppande runt på stränderna, simmade, vilade och klättrade på klipporna. Stäck av skarv och pelikan rörde sig mot norr mot den gråtunga himlen. Livet och boendet här är väldigt enkelt men känns så rätt!

Huset som ska vara vårt hem för de närmsta veckorna byggdes på 1950-talet under guano-skördandets glansdagar. Då gav det skydd och bekvämlighet åt cheferna för skörden medan arbetarna troligtvis fick bo i tält nedanför, precis som det gör idag. Jordbävningar har gjort att det finns mer eller mindre stora sprickor i väggar och golv och det är inte många dörrar som går att öppna eller stänga utan problem då de skrapar i golvet på grund av husets skevhet. Det finns ett kök med skafferier, vardagsrum/matsal, arbetsrum, kontor för Susana och en

lång korridor fylld med små rum för alla gäster. Jag delar rum med Jessica och vi får ett rum med fönster mot havet. En våningssäng, en byrå, ett bord, en stol och en liten öppen garderob fylls snabbt

av vår packning. Det finns rinnande vatten men vi ombeds vara väldigt sparsamma och allt vatten som vanligtvis spolas ned i avlopp under handfaten samlas upp i hinkar och återanvänds för att spola i toaletterna. Havsvatten hämtas också upp några gånger i veckan för toalettspolning och det görs genom att man bildar en mänsklig kedja från huset ned till stranden med mängder av färgglada hinkar. Det finns el men den drivs av bensen så generatorerna är bara på mellan 18-21 på kvällarna. Det här gör att pannlampa och tända ljus tillhör vardagen vilket bara gör upplevelsen ännu mer mysig.

När vi släpat in vårt bagage så tittar en sömndrucken Tina ut från sitt rum och det var underbart att se henne! Då Tina varit på reservatet en hel vecka redan kunde hon allt om livet här och blev en ovärderlig och perfekt guide till hur allt fungerade. Vi äter alla gemensam frukost och får ta för oss av allt som huset har att erbjuda. Det finns inget kylskåp men det fungerar mycket bra ändå. Det finns flingor av alla dess sorter, bröd, marmelad, jordnötssmör, frukt, ägg, snacks, flaskvatten, juice och mjölk i överflöd. Mjolk? Ja, faktiskt! Någon slags långhållbarhets mjölk som var riktig god och fungerade bra i flingorna och thé. Fick en riktig favorit, anis thé, som var väldigt gott. Vattnet från kranen drack vi inte och frukt och grönsaker måste desinficeras innan det äts. Jag tyckte inte det senare verkade så nyttigt så jag höll mig till frukt som kunde skalas och undvek färska grönsaker.

Efter frukosten gjorde vi oss beredda att gå en orienteringsvandring i reservatet tillsammans med Susana och hennes kollega Marco som är biolog och forskare på reservatet och expert på pingviner. Det är fortfarande rätt tidigt på dagen och himlen är grå av moln. Vi ger oss av längs kustlinjen och besöker flera av de nordliga stränderna fulla med pälsäl, sjölejon och pingviner. Tar redan nu enorma mängder med fotografier och är helt uppe i varv av allt underbart omkring mig. Solen tittar snart fram och

molnen ger vika för en klarblå himmel men på grund av den starka vinden så behövs vindställ och huva för att inte frysa. Vad jag inte räknat med, eftersom dagen var grå till att börja med, var att solen var jättestark och jag med flera brände händer och ansikte rätt rejält den här första vandringen. Det här gör att vi de närmsta dagarna ser ut som kokta kräftor men vi lärde oss en viktig läxa och det blev hädanefter dagligen minst 30 SPF på utsatta kroppsdelar. Vi kröp och hukade oss fram till de olika stränderna för att komma så nära djuren som möjligt utan att störa.

Vi passerar platsen för dagens guanoskörd och ser de hårt arbetande männen och pojkarna. Som stor viking känner man ju sig som en jätte bredvid dessa små kortväxta men muskulösa peruaner.

Arbetarna, eller "guaneros" som de kallas här, är jordbrukare från Anderna. Byborna i Marcona blev först väldigt upprörda när de fick reda på vilka det var som jobbade i reservatet och tog "deras" jobb. Bolaget som hanterar skörden erbjöd dem då att de också kunde jobba här vilket de tackade ja till. Arbetet är dock väldigt hårt och smutsigt och det var ingen från trakten som stod ut i mer än en dag! Sen dess har ingen klagat på att bönderna från Anderna tar deras jobb.

Marken som fåglarna levt och dött på i flera år är stenhård och täckt av fjärdar och skelett och äldre herrar går som förtrupp och rensar bort den övervägande delen. Nästa arbetslag hackar upp jorden med stålhackor för att sedan följas av personer som skakar ur än mer döda djur och fjädrar från den nästan torvlikande substansen. När jorden blivit lite mer finfördelad öses den upp i stora säckar som männen slänger upp på axlarna och springer iväg med till en väntande lastbil. Säckarna väger 50 kg och medan de springer så rinner jorden ner över deras huvuden från säckens öppning. Lagret av guano som skördas kan vara 10 cm men på vissa platser mer än 50 cm tjockt. Även om det finns nackdelar med skörden för djurlivet så finns det faktiskt en stor fördel. Tack vare skörden renas häckningsplatserna från fästingar och parasiter vilket i sin tur gör att fler fåglar överlever och reproduktionen ökar.

Efter det stenhårda arbetet (all heder åt dessa män) så återvänder de till sitt läger vid foten av klipporna vid vårt hus. De får en (!) liten hink med färskvatten var per dag som de står i kö för att hämta. De tvättar både sig själva och sina kläder i havet och hinken med färskvatten ska räcka till att skölja av sig själv och kläderna. De har flera kockar som lagar mat åt dem så det verkade inte gå någon nöd på dem men jag vet inte hur de fördrev sina eftermiddagar men jag kan gissa med att vila, prata, lyssna på musik och titta på TV. Mottagningen för mobiltelefoner var begränsad vid huset och man såg männen gå ut en bit i öknen för att kunna ringa sina familjer och vänner. Marco undrade

varför det gick åt mer och mer bensin varje kväll när elen var på och upptäckte att killarna hade seriekopplat sina telefoner till en kontakt utomhus för att ladda sina mobiler.

Jag har starka minnen av början av vår 4 timmar långa vandring men blev sen så överväldigad av allt vi såg att jag helt har blockerat mitten och delar av slutet. När jag efteråt ser vissa fotografier som jag bevisligen själv tagit kan jag inte för mitt liv komma ihåg att jag varit där. Jag hade helt förträngt den otroliga stranden N7 där tusentals sjölejon trängdes och låg och vilade på varandra. Som tur var besöker vi den en gång till under vår vistelse där så jag fick en chans till att minnas.

Väl tillbaka vid huset var det dags för lunch som bestod utav ris, potatismos, kött och kokta grönskaer vilket smakade delikat. Lunch är den tid på dagen som alla träffas och diskuterar vad som hänt och planerar dagen. Varje morgon kom vår kokerska Monica och lagade vår lunch och hon pysslade och donade i köket och tillagade till övervägande delen traditionella peruanska måltider. Det var mycket stuvningar och grytor av kött eller kyckling och alltid med både potatis och ris. Hon gjorde även en slags saft eller måltidsdrinka av den purpurroda majsen som var mycket god. Då det inte fanns något kylskåp så stod maten framme hela dagen i rumstemperatur. Detta gjorde att Tina och jag valde att bara äta av den tillagade maten till lunch och tog istället flingor, skorpor etc. till kvällsmat för att inte dra på oss någon magåkomma, men det gick sannerligen ingen nöd på oss.

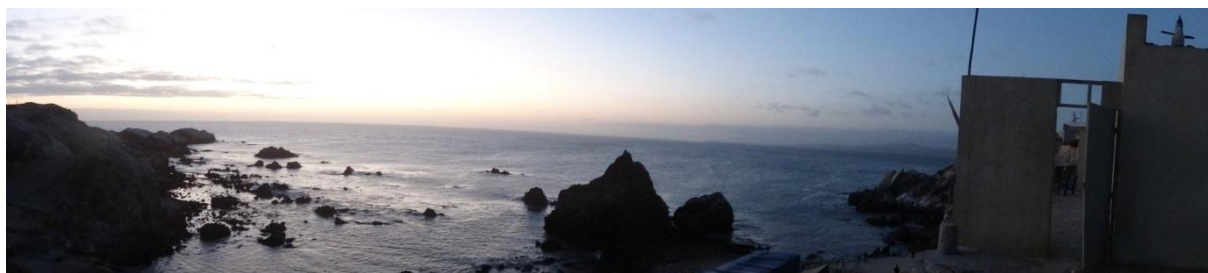

Jag som varit så orolig att det skulle vara för tufft och enkelt att bo här känner direkt att jag har kommit hem, hela atmosfären var gudomlig och jag kände bara ren och skär lycka!

På kvällen åker hälften av oss till G-huset, ett hus i utkanten av Marcona som användes som kontor för PSJ men som även visade sig vara Marcos hem. Dit fick vi komma varannan dag för att duscha och för att använda internet om vi så ville, mitt bland Marcos dotters leksaker. Otroligt generöst av familjen!

Trött men otroligt lycklig släcker jag pannlampan när jag krupit upp i min våningssäng och vaggas till sömns av vågornas brus och enstaka pälsädlars ropande.

Dag 2 på reservatet så ringer klockan 05.00 och jag har till min förvåning sovit väldigt bra. Madrassen som jag fasade lite över då jag lätt får ont i ryggen visade sig ha oanade "tempur" egenskaper och det här håller i sig hela vistelsen.

Igår blev vi uppdelade i olika grupper och tilldelade olika arbetsuppgifter. Jag och en amerikansk tjej som hette Megan tillhörde S gruppen vilket betydde att vi skulle räkna alla djur på södra delen av reservatet. Det fanns även en nordlig grupp samt två team som turades om med att övervaka skörden. Då arbetet tog tid att lära sig så valde man att inte rotera uppgifterna utan att ha samma under hela vistelsen. Däremot gavs man chans att besöka alla olika gruppers arbetsplatser för att få en inblick i alla jobben.

Ganska snart förstod Megan och jag att vi dragit rena lyckovinsten – "struck gold"! Vi fick gå längst varje dag och se mest av reservatet samt att "våra" stränder var olika, utmanande och fyllda med pälsädlar och pingviner! Vi kom oerhört bra överrens direkt och blev riktigt bra vänner och kompletterade varandra perfekt. Vi kunde skratta, skoja och prata allvar men även vara helt tysta tillsammans utan att det kändes konstigt och det var något jag värdesatte högt.

Då den här första morgonen följde Marco med oss ut för att lära oss hur och vad vi skulle göra samt att hitta vart vi skulle. Vi gick först till S5, den av våra stränder som hade mest Humboldtpingvin men inte så många sälar. Klippformationerna gör att det är som en smal

”bro” ut till observationsplatsen, med 7 meters stup på var sida om den 3 meter breda gångvägen, och vi fick gå sakta och nerhukade för att inte störa eller skrämma djuren. Vi satte oss tillrätta i en så kallad ”blind”, en litet träskjul med en stor lucka på framsidan som man fäller upp och därifrån kan man observera djuren och komma undan från vinden.

För att räkna djuren så behöver man anteckningsblock, penna, kikare och en klickräknare. Båda observatörerna räknar djuren separat men siffrorna jämförs och diskuteras för att hitta olikheter eller missade djur. Beroende på hur platsen ser ut och vilka och hur många djur som brukar vistas på stranden och klipporna så kan man klara av att räkna alla djur direkt eller så måste man dela upp området i flera små områden och sen adderar djurantalet. Marco hade ett enormt tålamod med oss men jag ska erkänna att jag nästan fick panik efter någon timme för det var så förtvivlat svårt att räkna dem. Djur flyttar på sig, är delvis skymda, ligger på varandra och vi fick inte antalet att stämma mellan varandra Megan och jag. På sin knaggliga engelska så försökte Marco lugna oss och sa övertygande att vi kommer att lära oss men då den där första morgonen kändes det omöjligt. Jag påminde mig dock hur det är hemma, hur t.ex. eleverna stirrar förbluffat över hur smidigt och fort vi pillar i vitaminerna i fisken utan att den går sönder. Övning ger färdighet och saker som ter sig svårt först behöver inte alls vara svårt när man väl lärt sig det.

Marco var en erfaren räknare och medan vi bara behövde separera vuxna pingviner från unga pingviner och inte dela upp sälarna alls förutom vid art så räknade han vuxna, fjolårsungar och årsungar hos pingvinerna och detsamma hos sälarna samt om det var honor eller hanar. Riktigt imponerande och han använde två klickräknare, en i varje hand och höll i kikaren samtidigt. Megan och jag satt bara och gapade av beundran.

Det svåraste i början för mig och Megan var att hitta naturliga avgränsningar mellan djuren när vi räknade. För att kunna jämföra våra siffror så var vi tvungna att räkna samma område och samma djur annars stämde det aldrig. Till slut arbetade vi in olika områden genom att använda egna benämningar på geografiska avgränsningar. ”-Ok, we count only the wetrocks” eller ”-This group and that group over there by the yellow rock all the way to the green river”. Att få olika resultat är ju ett

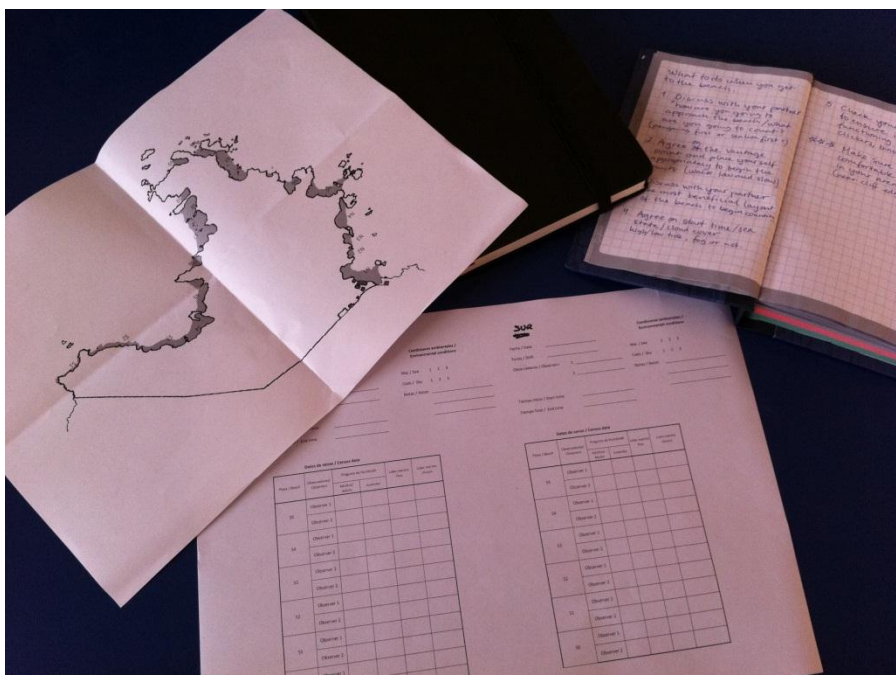

resultat i sig, så det var aldrig så att vi fuskade och förändrade våra siffror för att vår statistik skulle se bättre ut, men med tiden blev vi riktigt samspelat och fick många gånger exakt samma antal djur på vissa räkningar.

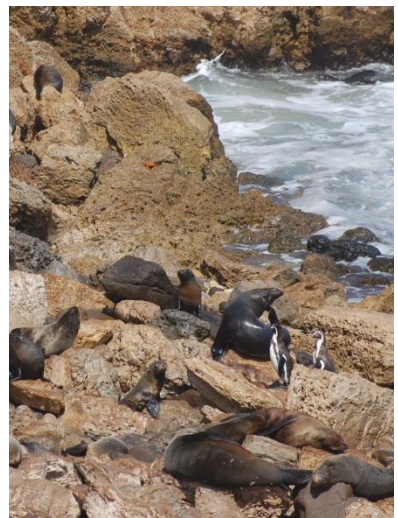
Det var också mycket teknik att räkna, hur man höll kikaren samt klickräknaren och hur man undvek att tappa bort sig och räkna samma djur igen. Lägg sen till svåra väderförhållanden som kraftiga vindbyar som skakade hela kroppen och kikaren, superhala klippor som stupade 30 meter ned 50 cm från fötterna och imma på kikaren av uppiskat havsvatten. Sen var det ju levande varelser som kan flytta på sig, bara det en riktig utmaning.

Trots att vi hade problem att ta oss igenom räkningen den där första morgonen så var Marco väldigt nöjd med oss och när vi sen snabbt upptäckte två sjölejon mitt bland en stor grupp av pälsälar fick vi den värmande kommentaren ”-You just made me very happy!”. Underbart sätt att börja dagen på med vandring i öknen och längs havet med ett viktigt syfte och att få studera djurlivet här på reservatet. När vi lämnade centret på morgonen var det ganska kallt, vid sju soligt och varmt och vid lunch och på eftermiddagen riktigt varmt. Det här är den Peruanska öknen!

Alla anteckningar som vi gjorde fördes över i pappersjournaler och i en databas för senare analys av Susana. Vi noterade även väder- och havsförhållanden, störningar (båtar, dykare) och andra speciella händelser så som aborter, dödsfall, diet etc.

Det var fullt upp nästan hela tiden men ibland blev det en eller annan timme över och då passade jag på att titta på djuren vid huset från min favoritplats på altanen – den blåa soffan. Vi hade en stor grupp med mest pälssälshanar rakt ned och till vänster två stränder med både vuxna och unga pälssälar. Det fanns ett häckande par pingviner på en klippa och de hade två ungar som var helt dunbeklädda. Antingen kunde man följa pingvinparets inte helt ofarliga väg mot vattnet. Först så hasade de sig ned längs slänten och lämnar sina två ungar sittandes på en ås. Sen gick och trillade de på stenar och över kadaver, kryssade mellan sovande och vakna pälssälar som ibland tittade på dem eller gruffade mot dem när de passerade för att ta sig till vattnet. När de kommit en bit ut och kunde simma så låg de och vickade på sina söta rumpor och tvättade sig frenetiskt i de grunda områdena längs stranden. Ville de längre ut till havs så fick de ta ordentlig med fart för att komma under de stora vågorna som rullade in. Första veckan noterade vi en stark blåst och konstant stora vågor varje dag och tänkte att det kanske är så här vid slutet av vintern, men andra veckan lugnade sig havet betydligt och vinden likaså.

Pälssälarna vilar mest när man ser dem på land, på stranden eller hängandes över en klippa i en tillsynes obekvämlig ställning på magen, ryggen eller sidan. Pälssälar kan ha kroppskontakt med andra individer men det är då oftast en hona med en eller flera ungar. Övriga individer ligger nära varandra men med några centimeters mellanrum. Sjölejon däremot är helt annorlunda och ligger huller om buller i en stor hög med mycket kroppskontakt. Medan de vuxna pälssälarna ligger och vilar i solen kan det hända att ungarna jagar tafatt i de små tidvattenpoolerna med en till synes ändlös energi. De yngsta ungarna är de som blir ett år i oktober/november, men honan har ofta även ungen från året innan dess vid sin sida diandes samtidigt som hon väntar årets kut, så allt som allt kan hon ha tre aktivt diande avkommor. Normalt så börjar kutarna födas i slutet av oktober men redan nu kunde vi se några födas på stränderna i söder, de var dock för tidigt födda och dog efter några timmar. De hade en lite rödaktig ton på kroppen troligen för att pälsen inte var helt färdigutvecklad och Susana förklarade att man trodde att kroppen aborterade fostret om den inte trodde honan hade tillräckligt goda chanser att klara årets kut för att skydda sig själv och överlevnaden av de tidigare avkommorna.

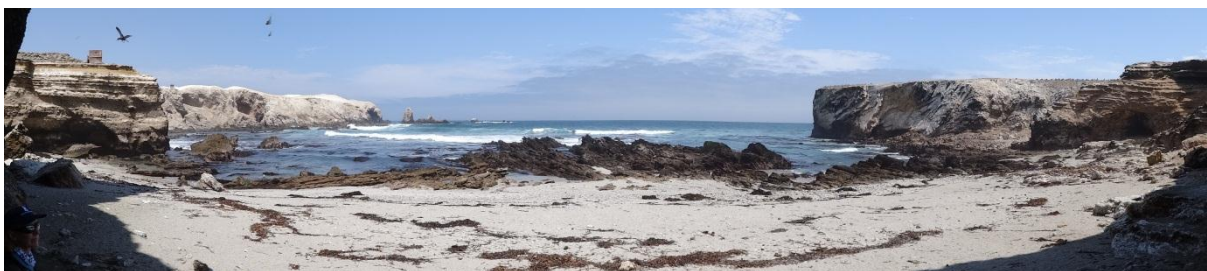

De åtta arter av sydliga pälsälar som finns i världen är ofta lika varandra till utseendet. Våra pälsälar hemma är från Sydafrika och dessa är från Sydamerika och utseendemässigt så skiljer de sig inte nämnvärt åt. Därför blev jag ganska förvånad över att deras läten var så olika. Ibland kunde de få till ett bråkande som likande våras men mest lät de som en skrikande människa i nöd eller ett riktigt ledset spädbarn. Ibland väldigt otäckt speciellt på kvällar och nätter i mörkret.

Utseendemässigt är det stor skillnad på pälsälarna och sjölejonen men det kan ändå ibland vara svårt att se skillnad när det är många djur som ligger på ett och samma ställe.

Conham ligger ofta vid mina fötter i solen när jag sitter vid huset och tittar på djuren i viken. En dag följde jag en stor hane som tumlade runt i vattnet, ibland for han upp på en eller annan klippa och störde de som vilade där och en gång kom en hona bakifrån och skrämde slag på honom så att han for iväg. Det finns en historia bakom varje flipper, våg och solstråle och man blir inte mätt!

Vår femte dag på reservatet följde vi med Marco på nest check. Äntligen fick vi gå ned på de stränder vi observerat djuren på under veckan och det var jätte intressant och kul att få se vad som gömde sig i vrår och runt hörn som man inte kunnat se från ovan. Vi gick ned i branten vid S4 och upptäckte

grottor och vägar under klipporna mellan S4 och S5. Marco visade hur han tar ut äggen med ett självvupfunnet skålinstrument så att föräldraparet inte av misstag hackar sönder äggen. Äggen märks, mäts och vägs och läggs försiktigt tillbaka. Finns det vuxna i boet tas de ut, vägs, mäts och märks om de inte redan är det. Marco visade vant bästa sättet att hålla dem och berättade ivrigt om

hur man kan känna om det är en hane eller hona genom storleken på huvudet. Han menade att hanarnas huvud kändes mer som ett äpple och honornas mer som en persika. På magen kröp vi in och upp i en grotta under berget och i det fuktiga och kolsvarta utrymmet fann vi flera ungar och vuxna fåglar. Ungarna hade lite blod på benen och Marco svepte med ficklampan runt i taket och vi upptäckte en liten vampyr som låg och blinkade i ett hörn. Vi klättrade, hasade och kröp runt på stranden, i grottor och upp på klippväggarna och plockade ägg och märkte fåglar i fyra timmar.

Pingvinerna är reservatets odiskutabelt mesta komiker! Ett gäng vuxna pingviner kom gåendes mot oss från S4 när vi gjorde tag check på S3. De gick nära strandkanten och de är ju bevisligen födda här så det borde inte vara första gången de ser en våg. Eller hur? Men ändå är de helt oförberedda, och väjer inte undan alls, på att vågen är så pass stark att de alla fem klubbas ned som bowlingkäglor i en perfekt strike. En annan dag på S5 låg en vuxen sjölejonhane ensam nere på stranden på "Penguin Town Beach". Ett gäng med vuxna pingviner och en unge tittar nyfiket på honom från håll. Hanen lägger sig ned

för att vila och pingvinerna börjar puffa och knuffa på varandra, sträcker på sina halsar och sänker huvudena och drar sig sakta men säker närmare och närmare det stora djuret. Ungfågeln tittar över axeln på sina vuxna kamrater och trycker på bakifrån och vill förbi men vågar inte riktigt. Plötsligt reser sig sjölejonet och pingvinerna blir jätte rädda och kastar sig bakåt i panik och flyr hals över huvud!

Varje kväll så hade vi någon slags gemensam aktivitet. Det kunde vara föredrag av Susana, Marco eller Franco (en annan av de stationära forskarna) men alla vi som var där fick även ge ett litet föredrag om vad man gör hemma. Tina och jag visade bilder från Kolmården och berättade om vårt jobb och förklarade vad KIS var. En av studenterna, Sylvia, hade jobbat med ett projekt i Lima där man gjort "nät" som samlar upp vatten i den morgondimma som bildas. Tydligt är det som om molnen kommit ned till marken och det är mycket vatten som kan utvinnas. Vattnet använder de till att låta lokalbefolkningen skapa gröna ytor i ett försök att göra människor mer miljömedvetna och glada. En annan tjej har jobbat i djungeln med ett liknande projekt men där finns det gott om vatten men inget miljötank. Barnen i byn får en jordbit var som de skall planera och bruka. Problemet där är att det inte finns någon sophantering så när de gräver upp jorden hittar de massa gammalt skräp. Barnen får göra rent sin jordbit, planera och planera t.ex. grönsaker och buskar. Bilderna Aurora visade var på leende stolta barn mitt i deras egna grönsakshav! De lär dem sophantering och sopsortering samt att återvinna för att skapa nya saker. Riktigt coola projekt!

Efter en vecka var det dags för Tina att återvända till Sverige och det blev rysligt tomt utan henne! Det var tur att det var så fullt upp hela tiden för annars hade jag nog inte klarat av att hon åkte. Vi lyckades dock blogga tillsammans på KIS hemsida några gånger och ta en officiell bild för vår resa innan hon var tvungen att bege sig hem igen. Ute i fält var vi "löljligt roligt" medvetna om våra loggor och kunde mitt i arbetet säga till varandra att sträcka på benet eller visa ryggen för att loggan skulle synas bättre på bild!

Som vanligt tog jag överdrivet mycket kort, både med den systemkamera som Thomas snällt lånat ut och med iPhonen. Kom att tänka på att pappa tog bra bilder med sin digitalkamera genom tubkikaren och det fungerar även med iPhonen genom den vanliga kikaren.

Liv och död var så påtagligt och närvarande, i öknen ligger det skelett efter fåglar, nere på stränderna mumifierade sälar och små nyaborterade foster och i vattnet eller i strandkanten uppsvällda vita lik efter sälar som inte klarat den hårda verkligheten. De ständigt närvarande gamarna spanar efter dagens måltid och de har ett överflöd att välja ifrån. Det svåraste är att se djur med nylonlinor eller plast runt halsen som gräver sig allt djupare in i djurens hud och kött. En pälsälshona fick framfall och vi såg henne simma i vattnet utan möjlighet att ta sig upp på land utan att tillfoga sig själv enorm smärta och hennes fjolårsunde simmade förtvivlat efter henne och undrade varför de inte kunde gå upp på land för att vila och äta. Skadade djur som sakta tynar bort och självdör, ibland barmhärtigt snabbt men ibland oändligt oändligt sakta med ett stort lidande. Tungt och tufft för själen ...

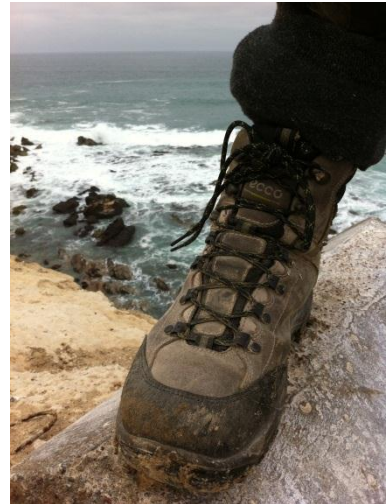
Guanoskohyllan och Tina & Dawn i städartagen

Första dagen när vi kom så kände vi doften av guano i luften men det vande man sig snart vid, plus att för de flesta av oss så var ju inte detta någon ovanlig doft precis, men för att minska lukten och för att inte dra in fästingar så hade vi aldrig samma kläder och skor i fält som i huset. Vi hade flera olika sysslor som vi turades om att utföra – kökstjänst, toalettstädning eller temperatur-kontroll. Mellan 3-6 gånger per dag kontrollerade vi vind- och temperaturförhållanden som fördes in i en lista för framtida bruk. Att kontrollera vattentemperaturen klockan 6 på morgonen eller 6 på kvällen var aldrig några problem utan det var kontrollen klockan 12 som man fasade för. Då badade alla guaneros och tvättade sig och sina kläder på exakt samma ställe som man skulle mäta havs-temperaturen på ...

Både Megan och jag erkände tidigt för varandra att vi var riktiga snubbelfior och vi kallade varandra för "klutz and klutzier"! Medvetna om detta så var vi därför extra försiktiga när vi närmade oss

klippkanterna vid våra räkningsställen. Vid halv sex så var marken väldigt hal av morgondaggen och det gällde att hålla reda på utrustningen och sig själv och se vart man satte fötterna på de klippiga kullar vi klättrade upp och ned för. Andra räkningsplatsen vid S3 var min absoluta "hat" stig, varje gång jag gick där rös jag och koncentrerade mig till max för att inte trilla. En smal stig i lutning med en klippkant på många meter rakt ned på ena sidan, ofta med vindbyar som tog tag i en och tvingade kroppen mot klippstupet ... Minst sagt en uppgift med hjärtat i halsgropen och den bästa livförsäkring jag någonsin köpt visade sig vara mina Ecco skor!

S0 är den strand som ligger längst söderut och det är egentligen bara halva delen som tillhör reservatet och därför kommer det ibland människor dit. Det kan vara ett gäng som anordnar en BBQ eller så är det personer som samlar in tång och lägger på tork på stranden för att senare sälja. Denna aktivitet stör djurlivet så pass mycket att det nästan aldrig kommer djur till denna strand. S1 som ligger runt hörnet är helt ostörd från människor och där frodas djurlivet.

Pingvinerna var inte de enda komikerna på reservatet utan Megan och jag gjorde vårt bästa för att inte vara sämre. En dag när vi kommer till S0 så upptäcker jag två vita plastpåsar vid en klippa och utbrister spontant "-That white trash was not there before was it?" Som vi skrattade när betydelsen av vad jag sagt sjönk in! Råkade också en dag få håret att sticka ut mitt uppe på huvudet och det här lockade till många skratt för skarvarna har en tofs på huvudet som reser sig strax innan de är redo att häcka!

När grupp två var på nest check så såg de knölval utanför S5! Megans högsta önskan var att få se val och vi blev helt skogstokiga av möjligheten att även vi skulle få se dem att vi sprang ut på vårt eftermiddagspass. Dock fick vi införa en sträng regel som sa att vi inte fick spana efter val samtidigt

som vi klättrade! Vi såg inga valar och inte dagarna efter heller och vi kom snabbt upp med uttrycken ”-Oh whale!” (liknande oh well), ”-What a fluke!” och ”-I pelican believe it!”.

Både Dawn och jag gillade att titta på stjärnorna och vi letade efter ”The Southern Cross” på himlen och vi tror vi såg den en av våra stjärnklara kalla nätter. Dawn var ett kapitel för sig – så underbart vimsig och speciell. Hon pratade alltid för sig själv (eller med oss, vi vet inte riktig) när vi var i G-huset och kollade våra mail. Till slut lyssnade vi inte på henne längre för hon satt och pratade och frågade saker men väntade aldrig på något svar. Hon råkade svälja en skarvfjäder en dag ute i fält och var sedan helt hysterisk i flera dagar att hon kanske även fått i sig en fästing. Hon pysslade om oss, köpte blommor på marknaden och poppade popcorn och fungerade som allas mamma. Underbar!

En dag tog Marco med oss på en rundtur i Marcona. Vi besökte marknaden, hamnen och centrum som höll på att byggas om.

En av gågatorna var nyrenoverad och de hade stora ”guldstatyer” som representerade djurlivet i form av bland annat skarv, räv, pingvin och sjölejon. Skapliga statyer förutom baksidan av sjölejonet, den hade en mänsklig rumpa. Den skulptören hade inte kolla på baksidan av jobbet inte!

Megan och jag hade det verkligen fullt upp hela tiden men vi lyckades klämma in ett besök en dag till Jessica och Silvia på deras guano- och polygonpass. Det fanns två guanopass per dag, ett från 05.30 till 09.00 och ett från 08.30 till 12.30. Observatörerna antecknade störningar så som lastbilarnas in och utkörning på området och arbetarnas rörelser i förhållande till djuren. Det senare passet innebar även att man skulle mäta ut dagens arbetsområde med en GPS för att hålla koll på var skörden utfördes dag för dag.

För att minska påverkan så hade en ny uppfinning prövats i år – ”penguin toilet paper”. Det hade skapats av en av grupperna innan oss och var ett långt brunt tygskynke uppsatt på stolpar som sattes

upp mellan djuren och den aktiva skörden för att skapa en siktbarriär mellan arbetet och fåglarna. Det här fungerade utmärkt och det märkte guaneros också som villigt hjälpte till att flytta denna otympliga konstruktion när så behövdes.

Vind och vågor för med sig skräp upp på stränderna så med jämna mellanrum tar Susana och Marco hjälp av volontärerna för så kallade "beach clean". Den här dagen skulle vi göra rent på N5 vilket var extra spännande då jag knappt varit på den nordliga delen sedan första orienteringsvandringen. Marco gick först, sen Tina och jag och resten av gänget bakom oss i en rad. Vi hukade och hasade oss fram och sakta kom vi runt en klippkant och kunde se en hane och hona av sjölejon och en hane och hona av pälsäl. Vi var säkert bara 25 meter ifrån djuren när de upptäckte oss. De blev inte jätterädda men tydligt störda och efter att ha spanat in oss ett tag beslutade sig båda paren för att ta sig ned i vattnet och simma därifrån. Sen följde vi en klippkant som svängde åt andra hållet med två stora grottor. Vi fick snabbt backa för där var en sjölejons hane med hona och han var inte glad att vi kom och störde. De for ut ur grottan men stannade 20 meter ifrån oss och stirrade stint innan de gav sig ut till havs. Genom en tunnel såg vi en stor sjölejonhane ligga och sova och Marco som gick lite före sa att det låg en stor grupp runt hörnet med stora hanar. Plötsligt rasslade det till i strandstenarna och de hade hört oss och for nu iväg i full galopp grymtandes mot vattnet. Snacka om att adrenalinet flödade i kroppen! De flesta djuren var vi en bra bit ifrån så så länge vi rörde oss sakta och försiktigt låg alla djur kvar medan vi plockade plast och metall eller satt och beundrade djuren och utsikten. Det kändes dumt att skrämma och störa djuren så mycket som vi ändå gjorde men den relativt korta stressen var ändå värt det för att plockar bort skräp som annars skulle kunna skada eller döda djuren.

När skarvarna lämnade platån på morgonen kunde man ibland se dem frenetiskt tvätta sig i vattnet och det såg ut som om vattnet kokade av alla tusentals fåglar som badade. Andra gånger såg det ungefär likadant ut men på hög höjd fällde de ihop sina vingar och dök som spjutspetsar ned under vattnet och fångade anjovetas (ansjovis).

Under våra veckor på reservatet gjorde vi en till beach clean med Susana på S3. Vi hasade nedför ett brant stup vadderat av skarvfjädrar och vi fick närkontakt med flera av de sandfärgade fästingarna som gömde sig där. Vi satt vid klippkanten en lång stund och njöt och fotograferade för Susana ville inte fortsätta för det skulle störa djuren för mycket vilket kändes som ett bra beslut då stranden såg ren ut. Tidigare på dagen så hade Megan och jag sett en hona föda sin unge här och nu såg vi honan en bit bort men ungen var död. Hon bar den med sig och vaktade den ihärdigt för gamarna som satt en bit ifrån och flera dagar efter detta så bar hon fortfarande runt på den men lät till slut naturen ha sin gång och gamarna tog hand om den lilla svullna kroppen. Det tär på en att se naturens grymhet hur naturligt det än må vara.

Vanligtvis så började vi våra vandringar genom att gå från huset, längs hela muren och börja våra räkningar från S0 till S5. S0 var snabbt avklarat eftersom det aldrig fanns några djur där, vi kontrollerade dock alltid om det var några där eller inte och om det var någon mänsklig aktivitet att rapportera. Vi noterade väder- och havsförhållanden och om det fanns några störningar i närheten som till exempel båtar med dykare. Båtar fick passera men inte stanna.

Vandring längs muren och S0

S1 var lite knepigare – där fick man klättra uppför en kulle och nedför ett stenigt och taggigt stup för att komma till platån där man räknade. Vinden var alltid som starkast här och det var nästan så att man blåste bort. Jag minns att när vi kom dit första gången med Marco så höll vi oss kanske två meter från kanten som stupade 20 meter ned och sträckte på halsarna för att se ned på stranden.

S1

Allt eftersom dagarna gick och vi vande oss så satte vi fötterna närmare och närmare kanten och tillslut stod vi stadigt och räknade med kikare framför ögonen bara centimeter från den steniga kanten. S1 bestod utav en ganska liten vik med tre grottor, en bit strand och några "wet rocks". Här samlades mellan 60 och 140 pälssälar i genomsnitt och ungefär 5 pingviner. Det var rätt lustigt med pingvinerna och grottorna för det var flera gånger som det kom en pingvin vandrande ut ur mörkret av en grotta, spatserade runt vid öppningen och återvände in i mörkret igen. Vi skojade om att han bara gick ut för att blir räknad och återvände sen till sitt bo.

Vy från S1 mot S5

Vi hade fyra räkneområden för S2 där klippkanten var betydligt lägre och på vissa ställen kom vi bara ett tiotal meter ifrån djuren. Detta till trots så blev de aldrig skrämde av oss utan var vana vid tillfälliga besök av människan så länge man höll sig lugn, låg och inte överskred den invanda magiska gränsen. Här såg vi dagligen ungefär 6 pingviner men två av dem var ungar och såg ut som gråa dunbollar. Totalt kunde räkningen av pälssälar bli upp till 200 individer trots att området var väldigt smalt (men långt). Enbart klippor och stenblock över varandra som skapade små grottor som djuren kunde ligga under. Här var det ovanligt med sjölejon men vi hade ett par som låg där i några dagar mitt bland pälssälarna. Sneaky sea lions!

Kan du se på bilden vad som är sjölejon och vad som är pälsälar?

En liten del av "Crazy Beach"

S3 var den strand med mest pälsälar, ibland över 700 stycken. Här krävdes det verkligen att Megan och jag diskuterade mycket och koordinerade så att vi räknade samma områden och samma djur. Vänstra sidan var klippig och hade några små pingvingrottor, rakt ned fanns en stor strand och flera områden av "wetrocks" och tidvattenpooler. För att se den högra delen av stranden var man tvungen att byta plats så allt som allt hade vi nog sex olika områden att summera. När djuren låg utspridda och vilade var det lättare att räkna dem och att hålla reda på de områden som man redan hade räknat. Vår värsta "fiende" var stora vågor som kunde väcka sälarna så att de flyttade sig längre upp på stranden. Även här var det få sjölejon som kom på besök, men ibland så smög det sig in en och annan individ. Det här var även den strand som man gjorde dagliga tag checks på. Det innebar att man satt och tittade på djuren och letade märkningar. Minutiöst scannade man av dem och letade

efter gula, röda eller gröna boskapsmärken på framlabbarna. Hittade man en märkning försökte man med hjälp av kikare och kamera se bokstav- och sifferkombinationen samt noterade om det var en hane eller hona, en ungefärlig ålder och om de hade någon avkomma. Det här vare en mycket njutningsfull uppgift eftersom man i snitt satt i tre timmar och bara observerade djuren. Vi kunde följa ungdomarnas lekar i tidvattenpoolerna, hur de for upp och ned och jagade varandra. Hur stora hanar kanske plötsligt vaknade upp och grälände sprang efter någon rival utan att bry sig om hur många honor och ungar han trampade på i farten. De trampande ungarnas oro i blicken tills de förstod att de inte var hanens focus och hur honorna surt blängde på honom och vände andra sidan till. Till skillnad från räkningen så ville man ha mer liv och rörelse på djuren vid en tag check. De märkta djuren hade från början tags på båda framlabbarna men tappade ofta den ena av dem. Så man ville gärna se båda framlabbarna på de flesta individerna på stranden innan man gav upp. Det blev ibland 1400 labbar att hålla koll på!

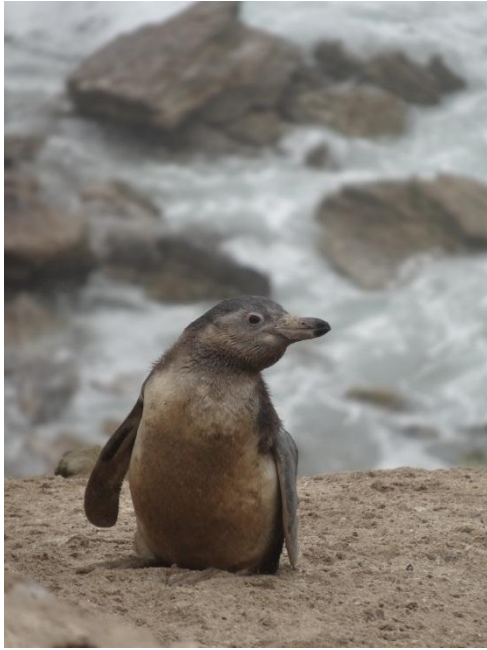
Gul märkning på en pälsälshona med 2 årig unge och så kallade "wet rocks" med en "sneaky sealion"

S4 mot S3 och Megan räknar den strandens pingviner med S5 i bakgrunden

Det var mellan S3 och S4 som vi för första gången mötte "Monster". När vi passerade kanten så stod där en liten pingvinunge och till vår stora förvåning var han inte alls rädd för oss och vi döpte honom efter Megans favoritpingvin hemma. Han såg ok ut men haltade. Vi såg tyvärr Monster nästan ända uppe vid muren dagen därpå och vi sa till Marco. Han berättade att detta ibland hände när ungarna egentligen skulle följa med föräldran ned på stranden och ofta blir de överkörda av lastbilarna eller så tar någon rovfågel dem. Ännu en dag senare så berättar Marco att han hade tagit med sig Monster ned till stranden och satt honom i närheten av de vuxna djuren. Vi trodde inte att personalen "fick" hjälpa djuren så vi blev givetvis överlyckliga och tror och hoppas att han klarade sig.

"Monster" och pingvinerna på "Cancun Beach"

S4 var sällan befolkad av sälar utan det här var en pingvinstrand. Tack vare att havet gröpt ur klipporna så fanns det en gångväg för pingvinerna mellan S4 och S5. Vi kallade denna del för Cancun Beach och låtsades att det här var pingvinernas semesterort.

S5 var vår sista strand och den var uppdelad i Penguin Town Top, Penguin Town Beach 1 och 2 samt Penguin Town. På namnen så kan man kanske gissa att den var tätt befolkad av just pingviner, närmare bestämt mellan 400 till 500 stycken. Pälssälarna var färre men summerades ändå till ungefär 150 stycken och sjölejonen som mest ett femtal. Det var även ett tillhåll för sulor och vi fick många vackra kort av denna fågel ute på klipporna. Pingvinerna uppe på Penguin Town hade långt till vattnet och när de kom hasande och rullande nedför den branta sandpassagen de använde som upp och nedgång så var de så smutsiga att det knappt var möjligt att se om det var en vuxen eller ungdom – helt bruna, riktiga skitgrisar. Det var ifrån denna observationsplats som vi njöt dagens sista solstrålar och kunde se våra kära pingviner vandra in i solnedgången. Vaggande gick de in i den orangea solen och vi kallade dem "sunset pinguinos".

Sunset pinguinos

En av de sista dagarna hade vi "Charla Guaneros", en aktivitet för arbetarna för att öka förståelsen mellan oss och dem. För första gången genomfördes en rundvandring i reservatet där alla fick möjlighet att titta på djuren lite närmare och det blev så stort intresse att vi fick bilda fem grupper. Vi som inte pratade spanska agerade guider till de olika stationerna medan de spankstalande berättade om djuren och svarade på frågor. Först pratade Susana vid N0 om lobos marinos finos vilket är det spanska ordet för pälsäl. Sen tog vi dem till N5 där halva gruppen började med Marco och han berättade om pinguinos och skillnaden mellan en vuxen pingvin och en unge och de fick titta på ett häckande par genom en tubkikare. Aurora pratade en bit bort om skillnaden mellan finos och chuscos (sjölejon). Där fick de även låna en kikare för att titta närmare på de djur som låg nere på stranden. En del hade aldrig använt en kikare förut och vi fick hjälpa dem att hitta tekniken. Som avslutning ute i fält pratade Franco om guanofåglarna och om skarvarna i synnerhet. Sist vandrade vi tillbaka dem till deras alltält där alla fick KR cola och salta kex med anjovis. Susana hade gjort ett bildspel med bilder och de fick ställa frågor. Vi fick berätta vad vi hette och var vi var ifrån vilket alla guaneros också gjorde. En äldre skrynklig farbror som var hur söt som helst med en rosa stickad mössa på huvudet hälsade oss välkomna till Peru och bad om ursäkt om någon av ungutpparna hade varit otrevliga mot oss! Han läste flera långa dikter som Susana med viss möda försökte översätta åt oss. Vi tror att alla uppskattade denna samvaro och vi avslutade med ett gruppfoto på stranden.

Fastän vi inte ville det så kom sista dagen och den sista morgonräkningen. Det var med tunga steg vi vandrade vår vackra kuststräcka och tog farväl av detta paradiset. Resten av dagen tillbringades med att städa och packa och stämningen var minst sagt ganska tryckt. En del av oss for iväg till G-huset för en sista dusch och på vägen hem så spanade Marco ut genom bilfönstret och styrde plötsligt bilen mot havet istället för att följa vägen. Han hade med sina hökögon sett en knölval! Så fort han stannat så kastade vi oss ur bilen som i den värsta "Chinese fire drill", spanade och höll andan .... Och långt därute så ser vi en stor knölval hoppa högt upp i luften och "breacha" mot vattenytan! Vattenkaskaden efter landningen var enorm och vi jublade av glädje och var så överlyckliga för

Megans skull att hon var med och fick se detta. Ingen av oss hade varken kameror eller kikare med oss (vilket vi ständigt haft med oss i över två veckor) men vi var så överväldigade att få uppleva detta att det inte spelade någon roll. Vi stod och såg på utblås och sidoplask en lång stund innan den kalla vinden drev oss in i bilen igen och vi återvände till centret.

På kvällen så tog Susana, Franco och Marco oss till en kycklingresaturang i Marcona och vi fick smaka "pisco sour". En supergod drink gjord av pisco som är deras motsvarighet till vodka, Key Lime juice, socker och äggvita. Bussen som skulle ta oss till Lima sent på kvällen var av lyxklass och sätena var helt nedfällbara så vi sov bekvämt hela natten.

Det var sorgligt att ta farväl av alla och speciellt Megan men efter många kramar var jag tvungen att ta en taxi till flygplatsen. Hade megaflax både mellan Lima och Miami och Miami och London och fick flera tomma säten bredvid mig och kunde ligga ned och sova sött hela vägen. Resan hem avlöper utan problem och trött men lycklig kommer jag hem till Kopparbo igen efter över 35 timmars resa.

Jag känner stor tacksamhet och lycka över att ha haft turen att bli skickad på denna magiska upplevelse av Kolmårdens Insamlings Stiftelse! En resa till ett annat land och ett annat liv. En erfarenhet utan dess motstycke med ett klart syfte att skydda utsatta djurarter. En uppgift vi tagit på stort allvar och med stolthet kan säga att vi medverkat i. Ett ansvar att här hemma sprida kunskap om hotade arter och områden i Peru som i högsta grad är angeläget för oss alla oavsett var vi bor i världen!

Kram!

Summer ☺

121122

